

Verkenkend natuuronderzoek TenneT Netuitbreiding Farmsum

Oriënterend natuuronderzoek in het kader van de wet- en
regelgeving voor natuur

Sweco Nederland B.V.	Handelsregister 30129769		
Onderwerp	Verkennd Natuuronderzoek Tennet Netuitbreiding Farmsum		
Projectnummer	51023946		
Klant	TenneT	Gecontroleerd door	
Versie	D1		
Datum	20-06-2025	Vrijgegeven door	

Auteur Rietje Klous/ Tom Dekker
Documentnummer NL25-648800269-137883

Revisie	Status	Datum	
1.0	C1.0	11-12-2024	Oplevering concept aan opdrachtgever
2.0	D1.0	23-06-2025	Oplevering definitief (versie 1) met aanvullingen en wijzigingen aan opdrachtgever

Inhoudsopgave

Samenvattende tabellen	6
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Kader van het onderzoek	7
1.3 Ligging en beschrijving plangebied	7
1.4 Voorgenomen activiteiten	10
1.5 Leeswijzer	10
2 Omgevingswet: Gebiedsbescherming	11
2.1 Toetsingskader	11
2.2 Resultaten	11
2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten	12
3 Omgevingswet: soortenbescherming	14
3.1 Toetsingskader	14
3.2 Methode	14
3.3 Resultaten	15
3.3.1 Planten	15
3.3.2 Grondgebonden zoogdieren	15
3.3.3 Vleermuizen	16
3.3.4 Vogels	19
3.3.5 Vissen	19
3.3.6 Amfibieën & reptielen	20
3.3.7 Ongewervelden	20
4 Omgevingswet: houtopstanden	22
4.1 Toetsingskader houtopstanden	22
4.2 Gemeentelijk beleid houtopstanden	22
4.3 Provinciaal beleid houtopstanden	23
4.4 Conclusie Houtopstanden	23
5 Provinciaal natuurbeleid	24
5.1 Toetsingskader	24
5.2 Inventarisatie	24
5.3 Conclusie	24
6 Conclusies	26
6.1 Natura 2000	26
6.2 Soortenbescherming	26

6.3	Houtopstanden	26
6.4	Provinciaal natuurbeleid	26

Referenties	27
-------------------	----

Bijlage 1 – Toetsingskaders wetgeving en beleid

Samenvattende tabellen

In onderstaande tabellen is een samenvatting weergegeven van conclusies, voortkomend uit het verkennend natuuronderzoek.

Omgevingswet: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Voorzorgsmaatregelen	Nadere procedure
Natura 2000-gebieden	Stikstofuitstoot tijdens werkzaamheden	Berekend > 0,00 mol N/ha/jr voor Marconi-kwelder, maar dat valt binnen stikstofvergunningsvrije zone	Geen	Geen

Omgevingswet: soortbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Passende preventieve maatregelen *	Nadere procedure
Planten	Geen	Geen	Geen	Geen
Vleermuizen	Verstoring en aantasting mogelijke verblijfplaatsen in te kappen boom	Vleermuisonderzoek verblijfplaatsen boomholten	Werken bij daglicht	Mogelijk vergunning nodig
Grondgebonden zoogdieren	Verstoring en aantasting leefgebied algemene soorten	Geen	Werkzaamheden rustig opstarten en één kant op werken, specifieke zorgplicht	Geen
Vogels	Verstoring broedvogels, potentieel aantasting jaarrond beschermde nesten masten 26 en 27	Masten 26 en 27 controleren op nesten en op jaarronde bescherming voorafgaand aan het amoveren van de masten	Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren of inspectie vooraf	Mogelijk vergunning nodig
Amfibieën	Verstoring en aantasting leefgebied algemene soorten	Geen	Werkzaamheden rustig opstarten en één kant op werken, specifieke zorgplicht	Geen
Reptielen	Geen	Geen	Geen	Geen
Vissen	Verstoring en aantasting leefgebied algemene soorten	Geen	Werkzaamheden rustig opstarten en één kant op werken, specifieke zorgplicht	Geen
Ongewervelden	Geen	Geen	Geen	Geen

* mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen

Omgevingswet: Houtopstanden	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Voorzorgsmaatregelen	Nadere procedures
Houtopstanden	Wegnemen houtopstanden	N.v.t.	N.v.t.	Omgevingsvergunning en Meld- en herplantplicht.

Provinciaal beleid	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Voorzorgsmaatregelen	Nadere procedure
Natuurnetwerk Nederland, weide- en akkervogelleefgebieden en ganzenfoeragegebieden	Geen	Geen	Geen	Geen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

TenneT heeft Sweco Nederland B.V. (hierna: Sweco) gevraagd voor het uitvoeren van diverse conditionerende onderzoeken, waaronder voorliggend verkennend natuuronderzoek ten behoeve van de netuitbreiding Farmsum, in provincie Groningen.

1.2 Kader van het onderzoek

De voor dit project relevante natuurbescherming bestaat uit Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn), soorten, natuurnetwerk Nederland (NNN) en andere provinciaal beschermde gebieden.

Het verkennend natuuronderzoek (VNO) is erop gericht om een eerste inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van het plan op de beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Toetsing heeft plaatsgevonden op de beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde soorten, houtopstanden en op de natuurbeleidskaders. In het rapport worden indien noodzakelijk de vervolgstappen beschouwd die moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures. Een verkennend natuuronderzoek heeft een geldigheid van 3 jaar, tenzij de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd.

1.3 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied betreft een gebied in Farmsum met bestaande stations, een groot oppervlak zonnepanelen (Solarpark), masten en agrarisch gebied, waar uitbreiding van het net gaat plaatsvinden. De te onderzoeken deellocaties zijn in roze en paars omlijnd weergegeven in figuur 1-1.

Voorkomende ecotopen

De voorkomende ecotopen zijn bepaald op basis van het oriënterend veldbezoek. De volgende ecotopen zijn aanwezig:

- Een grasland grotendeels bedekt met een Solarpark. Onder de meeste rijen panelen staat vrijwel permanent een laag(je) water.
- Een te amoveren station (DWZ110) met een grasveld met daarop installaties en staanders en rondom een klinkerweg. Vanuit het station verlopen hoogspanningsleidingen naar masten in zuidwestelijke richting op akkers.
- Buiten de hekken van het te slopen station zijn lage bosjes aanwezig met opslag van berk en wilg (doorsnede < 5 cm). Deze bosjes liggen buiten de scope van de werkzaamheden.
- Braakliggend terrein ten westen van Oostervierum 7 met ruigte.
- Grasberm en berm met sloot en riet en aangrenzend grasland ten westen van station Oosterlaan 2.
- Bomen langs de oosterlaan en N991.

In figuur 1-2 is een foto-impressie van het plangebied weergegeven.

Figuur 1-1 Boven een luchtfoto van het gebied. Linksonder de ligging van de deellocaties roze en paars omlijnd en rechtsonder de locatie van de te kappen bomen (rood N991 en zwart Oosterlaan).

Figuur 1-2 Foto-impressie van het plangebied.

1.4 Voorgenomen activiteiten

De Netuitbreiding bestaat uit de volgende onderdelen:

- Stations TenneT bouwt FSO220 en FSO110, Enexis bouwt een 20kV-station.
- Uitbreiding bestaande station WEW220 (hier blijft het ruimtebeslag gelijk en wordt niet gegraven).
- Amoveren bestaande station DZW110.

Kabels

- K1: aanleg ondergrondse kabelverbinding tussen de nieuwe stations (FSO220 en FSO110).
- K2: aanleg ondergrondse kabelverbinding tussen de 110kV lijn vanaf mast 26 naar het nieuwe station FSO110.
- K3: aanleg ondergrondse kabelverbinding vanaf het te amoveren station DZW110 naar het nieuwe station FSO110.
- K4: aanleg ondergrondse kabelverbinding bij het nieuwe station FSO220;
- Waar kabels sloten kruisen is uitgangspunt dat dit gebeurt met gestuurde boring.

Lijnen en masten

- L1: verwijderen bestaande lijnen en masten vanaf mast 26 tot het te amoveren station DZW110 (vanaf mast 26 komt de ondergrondse verbinding).
- L2: de nieuwe bovengrondse lijn komt tussen het bestaande station WEW220 en het nieuwe station FSO220.
- L3: aanleg nieuwe lijnen en masten vanaf het nieuwe station FSO220 tot mast 173. Hiervoor moeten ook bomen worden gekapt. Bij nieuwe mast 174A is mogelijk een dam in de sloot nodig.

Werkterreinen

- Werkterrein voorkeursoptie optie 1: naast het nieuwe station FSO220 heeft de voorkeur van Tennet.
- Werkterrein optie 2 (oost van Oosterwierum 7) en 3 (west van oosterlaan 2), beide aan de noordzijde, zijn minder wenselijk.

Slibdepot

Dit is de beoogde locatie van het te verplaatsen Solarpark dat nu staat op het deelgebied waar het nieuwe station FS220 en werkterrein optie 1 zijn gepland.

Algemeen

Ten behoeve van de werkzaamheden worden bomen gekapt (langs Oosterlaan en N991) en sloten gepasseerd (met gestuurde boring). De duur van de werkzaamheden, de startdatum en hoe de werkzaamheden precies worden uitgevoerd is nog niet bekend.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de bevindingen weergegeven van het verkennend natuuronderzoek voor de hoofdaspecten Natura 2000 (hoofdstuk 2), soortenbescherming (hoofdstuk 3) en het provinciaal natuurbeleid (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 volgen de conclusies en aanbevelingen. De toetsingskaders bij het beleid worden weergegeven in bijlage 1.

2 Omgevingswet: Gebiedsbescherming

2.1 Toetsingskader

De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn (VR) en/of Habitatrichtlijn (HR) zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd vanuit een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In het aanwijzingsbesluit van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) is aangegeven welke natuurwaarden kwalificerend zijn op grond van de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn. Hierin zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitattypen en/of soorten. Dit kunnen uitbreidings- en/of verbeterdoelstellingen zijn. Indien de habitattypen of leefgebieden van soorten zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden kunnen dit behoudsdoelstellingen zijn.

In dit verkennend natuuronderzoek wordt getoetst of projecten of plannen negatieve gevolgen kunnen hebben voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten of habitattypen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Wanneer effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn, zijnde een voortoets, passende beoordeling of ADC-toets. In bijlage 1 wordt het toetsingskader in meer detail beschreven. Bij de toetsing is gekeken naar de Natura 2000-gebieden tot op 25 km afstand van het plangebied. Dit is ruim voldoende om effecten door eventuele externe werking voldoende mee te nemen.

Enkel effecten door stikstofdepositie kunnen verder reiken, echter is door de overheid gesteld dat effecten hiervan tot op 25 kilometer van de bron dienen te worden berekend en getoetst.¹

2.2 Resultaten

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, op circa 1,5 tot 2 km is Waddenzee (HR en VR). Verder liggen op een afstand van circa 22 km het Zuidlaardermeergebied (VR) en op circa 30 km het Drentsche Aa-gebied (HR). De ligging van het plangebied ten opzichte van de Natura 2000-gebieden is weergegeven in figuur 2-1.

¹ De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft 5 april 2023 in de tussenuitspraak VIA15 geoordeeld dat de rekenafstand van 25 kilometer bij individuele projecten aanvaardbaar is. <https://www.aeriusproducten.nl/aerius-en-stikstofbeleid/aspecten-vergunningverlening>

Figuur 2-1 Globale ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Waddenzee (groen), Zuidlaardermeergebied (rechtsonder paars) en het Drentsche Aa-gebied (linksonder paars).

2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Directe effecten

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied waardoor directe aantasting, zoals oppervlakteverlies en versnippering van een Natura 2000-gebied niet aan de orde kan zijn. Tijdens de uitvoering kan sprake zijn van optische-, licht- en geluids-verstoring. Deze effecten reiken doorgaans enkele honderden meters ver, effecten van bijvoorbeeld heikwerkzaamheden reiken verder. De Natura 2000-gebieden in de omgeving bevinden zich echter op een ruime afstand van het plangebied (>1,5 km). Negatieve indirecte effecten van licht en geluid op de Natura 2000-gebieden kunnen uitgesloten worden. Bovendien bevindt het plangebied zich in een industriegebied waar al sprake is van zodanige verstoring dat de aanvullende verstoring niet of nauwelijks merkbaar zal zijn.

Stikstof

De stikstofgevoelige habitattypen in de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Drentsche Aa kunnen worden beïnvloed door stikstofemissie tijdens de werkzaamheden. Deze emissies kunnen zich over grote afstanden verplaatsen en stikstofdeposities veroorzaken in omliggende Natura 2000-gebieden. Voor het project en de bijbehorende MER-beoordeling is in augustus 2024 een stikstofberekening uitgevoerd door Movares met AERIUS versie 2023.2.1. De resultaten hebben geen significante toename van stikstofdepositie in de jaren 2025 t/m 2030 aangetoond.

Na de update van AERIUS naar versie 2024.0.1 in oktober 2024 is echter een nieuwe berekening door Movares uitgevoerd, waarbij er in de jaren 2025 t/m 2030 een stikstofdepositie is aangetoond van meer dan 0,01 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Waddenzee. Dit verschil in resultaten is te wijten aan het opnemen van nieuwe stikstofgevoelige natuur op de Marconi-kwelder voor Delfzijl, bestaande uit ongeveer 0,5 hectare zilte pionierbegroeiingen (H1310A) en schorren en zilte graslanden (H1330A).

De provincie Groningen heeft een juridische notitie² en een ecologisch onderzoek³ laten opstellen. De ecologische beoordeling onderzocht of een extra stikstofdepositie van 1 mol/ha/jaar significante negatieve gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van de nieuwe habitats. De conclusie was dat de extra depositie geen invloed heeft op de kwaliteit of het oppervlakteverlies van de habitats. Door de resultaten van het onderzoek is de Marconi kwelder aangemerkt als stikstofvergunningvrije zone.

In 2027 bereikt de stikstofdepositie van het project Hoogspanningsstation Farmsum het hoogste niveau van 0,34 mol/ha/jaar, wat ruim onder de waarde van 1 mol/ha/jaar blijft. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat dergelijke depositiebijdrage op geen enkele wijze kan leiden tot een verandering in de kwaliteit van beide habitats en evenmin kan leiden tot verlies van oppervlakte. Dat betekent dat significante gevolgen op voorhand met zekerheid zijn uit te sluiten.

Vervolgstappen of gevolgen omtrent stikstof zijn voor dit project niet van toepassing.

² Christine Visser (2024) Juridische notitie rode hexagonen Marconi Delfzijl. Analyse kwestie rode hexagonen. D241384/CVI/cvi

³ Koolstra Advies (2024) Ecologische beoordeling Marconi-kwelder Delfzijl. Rapportnummer: 2024-259-06-v1.0

3 Omgevingswet: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

Soortenbescherming is geregeld in de Omgevingswet. De beschermde soorten in Nederland zijn in te delen in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en Andere beschermde soorten. Indien een activiteit mogelijk een gevolg heeft voor een in het wild levende dier- of plantensoort, ongeacht de beschermingsstatus, is er sprake van een flora- en fauna-activiteit. Het uitvoeren van schadelijke handelingen bij soorten van de eerste twee categorieën, te weten vangen, doden, verstoren of hun vaste rust- en verblijfplaatsen aan te tasten, leidt tot vergunningplicht. Voor soorten uit de derde categorie geldt, met uitzondering van gevallen van verstoring, ook deze vergunningplicht. Soorten uit de derde categorie kunnen door het bevoegd gezag onder voorwaarden vrijgesteld worden van vergunningplicht bij schadelijke handelingen. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een aantal vergunningsvrije gevallen aangewezen. Een vergunning kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing is, er sprake is van een wettelijk belang en de activiteit niet leidt tot een verslechtering van de staat van Instandhouding van de aangevraagde soort. Naast bovengenoemde beschermde soorten, dient ter invulling van de specifieke zorgplicht en het voorkomen van onnodig lijden ook onderzoek uitgevoerd te worden naar kwetsbare en/of bedreigde (niet-beschermde) soorten. Hiertoe behoren soorten van de Vogelrichtlijn (Bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2^e lid Vrl), Habitatrichtlijn soorten (Bijlage II, IV en V Hrl), nationaal beschermde soorten (Bijlage IX Bal) en Rode Lijst-soorten ([Art. 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3° Ow](#)). Het toetsingskader voor soortenbescherming wordt nader beschreven in Bijlage 1.

3.2 Methode

Het actueel en potentieel voorkomen van beschermde soorten in het plangebied is onderzocht middels een bronnenonderzoek en een oriënterend veldbezoek. Op basis hiervan is een habitatgeschiktheidsbeoordeling gedaan.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in de plangebieden en omgeving. Vanwege de te verwachten effecten zijn de (potentiële) aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten hierop tot maximaal 500 meter van het plangebied onderzocht. De effecten van de werkzaamheden zullen, gezien hun aard, naar verwachting niet ver reiken, maximaal enkele honderden meters. Hiervoor zijn onder andere landelijke (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF-Verspreidingsatlas⁴), regionale verspreidingsatlassen en, indien beschikbaar, voorgaande onderzoeken geraadpleegd. Ook is data direct uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gebruikt van de afgelopen 5 jaar (2019-2024).

⁴ www.verspreidingsatlas.nl

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van beschikbare gegevens en een oriënterend veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soort(-groep)en in beeld die in het plangebied (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 26 september 2024 door een deskundig ecooloog van Sweco. Ten tijde van het veldbezoek was het circa 16 °C, met regen en later droog met zon en wolken bij een zwakke tot matige zuidwestenwind.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling is een inschatting gemaakt in hoeverre de te verwachten soort(-groep)en en/of het geschikte biotoop beïnvloed wordt of kunnen worden door de voorgenomen activiteit. Hieruit is duidelijk geworden voor welke soort(-groepen) nader (veld)onderzoek en eventueel het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet aan de orde is.

3.3 Resultaten

3.3.1 Planten

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont geen waarnemingen van beschermde plantensoorten. Beschermde soorten komen voornamelijk voor in stabiele (voedselarme) habitattypen, zoals duinen, heiden en venen. Ook zijn geen Rode lijst soorten waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn op het Solarpark soorten als riet (ook onder de panelen), rode klaver, zilverschoon, smalle weegbree, pitrus, kruiskruid, zuring, akkerdistel en lisdodde waargenomen. Op en rond het terrein van het te amoveren Station DWZ110 is daarnaast ook duizendblad en leeuwentand waargenomen. De lage bosjes bestaan hier uit opslag van dunne (<5 cm doorsnede) berk en bos/kruipwilg. Op werkterrein 2 is aanvullend perzikkruid, vlasbekje en rolklaver waargenomen.

Effectanalyse

Omdat geen beschermde planten zijn aangetroffen en deze – gezien de huidige matig voedselrijke omgeving en het maaibeheer – ook niet zijn te verwachten, is het uitgesloten dat vanuit het voornemen negatieve effecten op beschermde planten optreden.

Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde planten is niet nodig. Ook is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet met betrekking tot planten niet nodig.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont in de omgeving van het plangebied enkele waarnemingen van de beschermde soorten hermelijn (langs Kloosterlaan) en haas. Daarnaast is de (van de vergunningsplicht) vrijgestelde ree waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied en directe omgeving geen verblijfplaatsen van zoogdieren waargenomen.

De zonnepanelen bieden beschutting voor dieren; zo zijn hieronder twee reeën waargenomen die schuilden voor de regen. Tijdens het onderhoud worden door de beheerder regelmatig hazen waargenomen. Er zijn geen hazenlegers gezien, maar het is niet uit te sluiten dat bij niet al te natte omstandigheden haas een leger maakt in het grasland. Omdat het onder de panelen bijna het gehele jaar door nat is, is het niet geschikt voor verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren. Ook wordt rond en onder de panelen regelmatig gemaaid en overig onderhoud uitgevoerd waardoor verstoring optreedt. Voor tijdelijke rustplaatsen is het Solarpark wel geschikt.

Effectanalyse

Ten behoeve van de herinrichting van het Solarpark, inclusief een nieuw station en werkterrein, wordt het Solarpark verplaatst naar het nabijgelegen slibdepot. Hierbij gaat geen essentieel leefgebied van grondgebonden zoogdieren verloren, omdat dit niet aanwezig is. Wel gaat een beschut gebied waarin dieren kunnen rusten verloren. Doordat er vrijwel aangrenzend een nieuw Solarpark wordt gebouwd, ontstaan hier nieuwe beschutte rustplaatsen ter vervanging van de verloren plekken. Dit nieuwe Solarpark zal omgeven worden door grasland, wat een vergelijkbaar habitat vormt. Door aanvullende kleine of grote maatregelen te treffen ten behoeve van zoogdieren (en andere dieren), kunnen er nog meer mogelijkheden voor deze dieren worden gecreëerd.

Als tijdens de werkzaamheden gezorgd wordt dat aanwezige zoogdieren het werkgebied kunnen verlaten zijn negatieve effecten uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde zoogdieren is dan niet nodig. Ook is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet niet nodig.

3.3.3 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

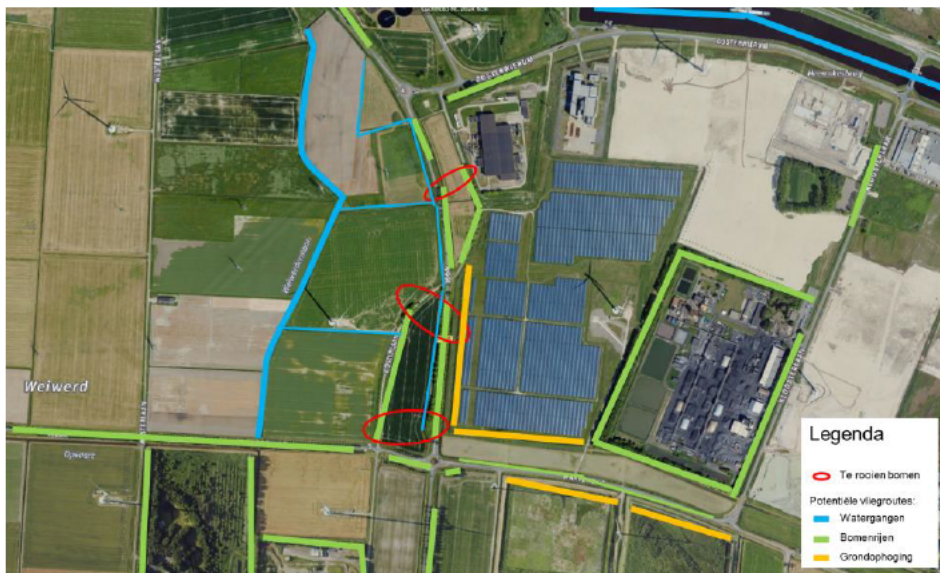
De NDFF (2019-2024) toont langs Holeweg twee waarnemingen van gewone dwergvleermuis. Verder kunnen ook ruige dwergvleermuis, laatvlieger tweekleurige vleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis in de omgeving voorkomen (verspreidingsatlas.nl). Langs de wegen bij het plangebied staan bomen, waarvan een deel wordt gekapt. De te kappen bomen zijn onderzocht op aanwezigheid van voor vleermuis geschikte holtes en in één van deze bomen zijn twee mogelijk voor vleermuis geschikte holtes waargenomen (zie figuur 3-1). Na onderzoek met een endoscoop is gebleken dat één van de holtes naar boven toe open is en daarmee geschikt als vleermuisverblijf. Van de tweede holte kon niet met zekerheid worden vastgesteld of deze geschikt is. Het te amoveren station DWZ110 is een open installatie met masten en draden die naar masten leiden en is ongeschikt als vleermuisverblijf. De nieuwe stations FSO110 en FSO020 worden ter plaatse van het huidige Solarpark gebouwd, respectievelijk ten oosten en ten zuiden van het gebouw van Oosterlaan 2.

Figuur 3-1 In boom 34 (geel omcirkeld) zijn twee mogelijk voor vleermuis geschikte holtes waargenomen.

Ook vliegroutes en foerageergebieden zijn beschermd als ze essentieel zijn als verbinding en foerageergebied. Bomenrijen kunnen als potentiële vliegroutes dienen. Binnen het projectgebied verloopt zo'n mogelijke vliegroute in noord-zuidrichting langs de bomenrij vanaf het zuidelijk deel van Oosterlaan tot aan Holeweg met een tweede optie langs de N991 tot aan Warvenweg, waarna de bomenrijen in respectievelijk westelijke en oostelijke richting doorlopen. In beide opties is ten noorden van de kruising van Oosterlaan met de N991 sprake van een onderbreking van >50 m in de bomenrij.

Naast bomenrijen kunnen andere lijnvormige landschapsstructuren gebruikt worden als vliegroute, zoals watergangen en grondwallen (figuur 3-2). In noord-zuid richting zijn ook smalle en brede watergangen aanwezig en langs het Solarpark zijn grondophopingen aanwezig.

Figuur 3-2 De te kappen bomen (rode cirkels) ten opzichte van enkele van in de omgeving aanwezige potentiële vliegroutes (gekleurde lijnen).

Ten behoeve van de werkzaamheden worden zowel langs Oosterlaan als langs N991 bomen gekapt. Voor een deel is dit op dezelfde hoogte als de grondophopingen (zie figuur 3-3).

Figuur 3-3 locaties waar na kap bomen aan weerszijden geen bomen meer aanwezig zijn

Effectanalyse

Het te amoveren station DWZ110 is ongeschikt als vleermuisverblijf. Wel is in één van de te kappen bomen sprake van holtes die mogelijk in gebruik zijn als vleermuisverblijf. Er dient vervolgonderzoek naar het gebruik van de holtes als vleermuisverblijf plaats te vinden. Ook kan een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet met betrekking tot vleermuizen zijn nodig zijn.

De te kappen bomen kunnen, hoewel er in de huidige situatie sprake is van onderbrekingen, fungeren als vliegroute. Omdat er thans al sprake is van onderbrekingen en er parallelle landschapsstructuren zijn waarlangs gevlogen kan worden, is de route langs de bomenrijen waarschijnlijk geen essentiële vliegroute en zal het ontstaan van meer onderbrekingen door de kap niet leiden tot verlies van een essentiële vliegroute.

3.3.4 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont waarnemingen van diverse (broed)vogelsoorten. Het betreft bosrietzanger, geelgors, kneu en putter. In de te kappen bomen langs Oosterlaan en de N991 zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn in de te amoveren masten 28 en 29 geen nesten waargenomen. De masten 26 en 27 konden niet van dichtbij benaderd worden, omdat deze in particuliere graslanden en akkers staan.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn ingedeeld in 5 categorieën en zijn beschreven in bijlage 1.

Effectanalyse

De werkzaamheden leiden niet tot vernietiging van mogelijke jaarrond beschermde broedplaatsen van vogels, tenzij in de nog te onderzoeken masten 26 en 27 jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn. Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten is alleen nodig in het geval dat in de te amoveren masten 26 en 27 een mogelijk jaarrond beschermd nest aanwezig is. In dat geval kan een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet met betrekking tot vogels met jaarrond beschermde nesten nodig zijn.

Er is nauwelijks sprake van extra ruimtebeslag, ook niet op voor broedende vogels geschikte gebieden. Ook de directe omgeving blijft intact. Er gaat geen of nauwelijks areaal aan broed- en foerageergebied verloren. Tijdens de werkzaamheden kan er echter wel verstoring van broedende vogels optreden. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient daarom rekening gehouden te worden met broedende vogels binnen de verstoringafstand van de werkzaamheden. Dit kan door te werken buiten het broedseizoen en/of door voorafgaande de start van de werkzaamheden een controle op aanwezigheid van broedende vogels uit te voeren. Als blijkt dat er een broedgeval aanwezig is binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, dient te worden gewacht met de werkzaamheden tot de jongen uitgevlogen zijn, of dienen de werkzaamheden dusdanig uitgevoerd te worden dat het nest niet verstoord wordt zo lang de jongen nog aanwezig zijn.

3.3.5 Vissen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont in de wijde omgeving geen waarnemingen van beschermde vissen. Het plangebied ligt ook buiten het verspreidingsgebied van grote modderkruiper en andere beschermde vissoorten (NDFF verspreidings-atlas 2020-2024). De aanwezige watergangen bieden wel leefgebied voor algemeen voorkomende vissen.

Effectanalyse

Als gevolg van de werkzaamheden zal de lokale staat van instandhouding van beschermde vissen niet in het geding komen omdat aanwezigheid op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen uitgesloten is. Soortgericht onderzoek of een vergunning met betrekking tot beschermde vissen is derhalve niet nodig.

De aanwezige watergangen kunnen wel leefgebied bieden voor algemeen voorkomende vissen. In principe vinden geen werkzaamheden in sloten of ander oppervlaktewater plaats, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten op vissen. Echter op de locatie van de nieuwe mast 174A wordt mogelijk een dam in de sloot aangelegd, waardoor leefgebied van algemeen voorkomende vissen wordt aangetast. Negatieve effecten van de werkzaamheden op eventueel aanwezige soorten kunnen voorkomen worden door voorzorgsmaatregelen te treffen, zoals het naleven van de zorgplicht. Dit houdt onder andere in de werkzaamheden rustig en in één richting uit te voeren zodat aanwezige soorten de kans krijgen het werkgebied te ontvluchten.

3.3.6 Amfibieën & reptielen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont geen waarnemingen van beschermde amfibieën en reptielen. Het plangebied ligt ook buiten het verspreidingsgebied van poel- en heikikker en ringslang (verspreidingsatlas NDFF 2010-2024). Ook zijn in de omgeving geen waarnemingen bekend van de van vergunningplicht vrijgestelde soorten amfibieën. Tijdens het veldbezoek zijn geen aanvullende waarnemingen betreffende amfibieën dan wel reptielen gedaan.

Het plangebied biedt door de aanwezige sloten wel leefgebied voor algemeen voorkomende amfibieën. Ook kan de beschutte natte omgeving onder de zonnepanelen door passerende algemene amfibieën gebruikt worden als rustplaats.

Effectanalyse

Als gevolg van de werkzaamheden zal de lokale staat van instandhouding van beschermde reptielen en amfibieën niet in het geding komen omdat aanwezigheid op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen uitgesloten is. Soortgericht onderzoek of een vergunning met betrekking tot deze soortgroepen is derhalve niet nodig.

De aanwezige watergangen kunnen wel leefgebied bieden voor algemeen voorkomende vissen en het zonnepark als rustplaats van passerende individuen. Bij de nieuwe mast 174A wordt mogelijk een dam in de sloot aangelegd en wordt het zonnepark verplaatst, waardoor leefgebied van algemeen voorkomende amfibieën wordt aangetast. Negatieve effecten van de werkzaamheden op eventueel aanwezige soorten kunnen voorkomen worden door voorzorgsmaatregelen te treffen, zoals het naleven van de zorgplicht. Dit houdt onder andere in de werkzaamheden rustig en in één richting uit te voeren zodat aanwezige soorten de kans krijgen het werkgebied te ontvluchten.

3.3.7 Ongewervelden

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF (2019-2024) toont geen waarnemingen van beschermde ongewervelden in het plangebied en omgeving. Op basis van de habitateigenschappen van het plangebied (agrarisch, veel gras en bebouwing) zijn deze ook niet te verwachten. Ook zijn geen soorten van de Rode Lijst waargenomen.

Effectanalyse

Voor ongewervelden geldt dat de werkzaamheden geen effecten hebben op deze soortgroep. Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde ongewervelden en een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet met betrekking tot ongewervelden zijn niet nodig.

4 Omgevingswet: houtopstanden

4.1 Toetsingskader houtopstanden

De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen zijn opgenomen in Afdeling 1.3 Bal. Gemeenten dienen de bebouwingscontour houtkap vast te stellen in een omgevingsplan. De regels in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) gelden alleen buiten de bebouwingscontour houtkap.

Voor het vellen van houtopstanden vanaf 10 are of meer of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen buiten de zogeheten bebouwingscontour houtkap (art. 11.111, lid 2 Bal) geldt een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal). Er zijn uitzonderingen op de meld- en herplantplicht (art. 11.131 Bal, art. 11.126, lid 2 en art. 11.129, lid 1 Bal).

Voor houtopstanden geldt een specifieke zorgplicht (art. 11.116 Bal). De specifieke zorgplicht voor vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in en bezit van hout, stelt dat als zo'n activiteit nadelige gevolgen heeft (art. 11.112 Bal), degene die deze verricht verplicht is om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken, ongedaan te maken of achterwege te laten. Het toetsingskader voor houtopstanden wordt nader beschreven in Bijlage 1.

Door middel van een veldinspectie is in beeld gebracht in hoeverre een te vellen houtopstand voldoet aan de bepalingen uit de Omgevingswet ten aanzien van houtopstanden.

4.2 Gemeentelijk beleid houtopstanden

Er is voor de te kappen bomen een boominventarisatie uitgevoerd die separaat is gerapporteerd⁵. Uit deze inventarisatie blijkt dat binnen het projectgebied geen bomen zijn gemarkeerd als monumentaal of waardevol. De bomen langs Oosterlaan ten oosten van de N991 en de bomen ten oosten langs de N991 vallen binnen de bebouwingscontouren omtrent Houtkap. Hiervoor gelden de volgende regels:

- Er dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden wanneer er een boom wordt gekapt met een van de volgende eigenschappen:
 - de boom heeft een stamdiameter van 20 centimeter of meer op 1,30 meter hoogte.
 - het betreft een beplantingsvak van bos of bosplantsoen van meer dan 100 m² met een natuurlijke groeihoogte van meer dan twee meter.
 - de boom is geplant in het kader van eerdere herplantplicht.

⁵ Boominventarisatie Netuitbreiding Farmsum Oosterlaan en N991, december 2024 2.0

4.3 Provinciaal beleid houtopstanden

De bomen buiten de bebouwde kom staan als laanbeplanting langs Oosterlaan en N991, hiervoor geldt de volgende regel:

- Omdat (een deel van) 1000 m² bomen/struiken, of als er bomen en/of struiken worden gekapt in een rij van 21 bomen of meer (laanbeplanting) gekapt gaan worden, dient een kapmelding bij provincie Groningen te worden ingediend. Daarnaast dient er binnen 3 jaar op dezelfde plek herplant van bomen te worden uitgevoerd. Is dit niet mogelijk, dan dient er tijdens de kapmelding toestemming aangevraagd worden voor herplant op andere grond.

4.4 Conclusie Houtopstanden

Voor het kappen van de bomen binnen de bebouwingscontouren omtrent Houtkap met de in 4.1 genoemde eigenschappen dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Voor het kappen van de bomen buiten de bebouwde kom (meer dan 21 in een rij) dient een kapmelding bij provincie Groningen te worden ingediend. Daarnaast dient er binnen 3 jaar op dezelfde plek herplant van bomen te worden uitgevoerd. Is dit niet mogelijk, dan dient er tijdens de kapmelding toestemming aangevraagd te worden voor herplant op andere grond.

5 Provinciaal natuurbeleid

5.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd bestaat uit:

- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN).
 - NNN-beheergebieden, Natuurgebieden buiten het NNN (onder andere ganzenfoeragegebied, weide- en akkervogelleefgebied).

In bijlage 1 wordt het beleid nader beschreven.

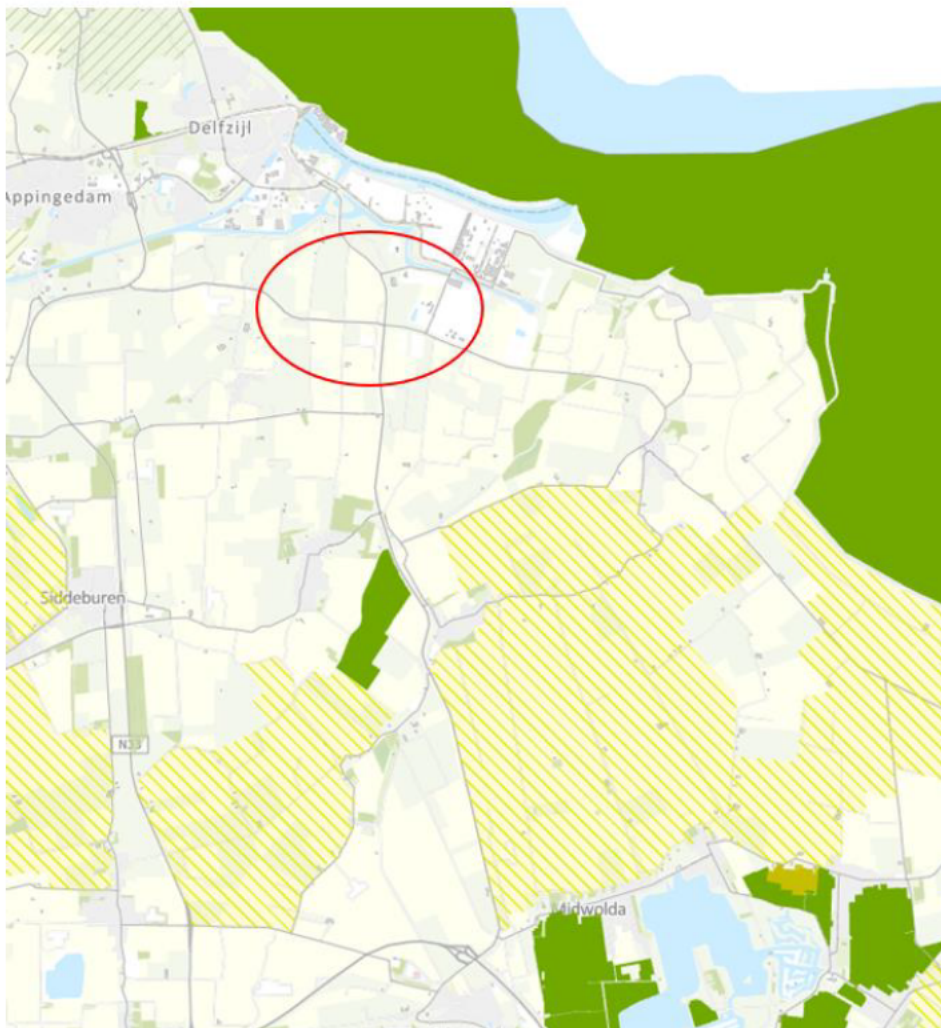
Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van het NNN en andere natuurkernwaarden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van een 'ja, mits, procedure'. In provincie Groningen is toetsing van effecten door externe werking van toepassing.

5.2 Inventarisatie

Het plangebied in Farmsum waar uitbreiding van het net gaat plaatsvinden ligt niet binnen NNN-gebied en valt ook niet onder natuur buiten NNN en overige beschermde gebieden. Ook zijn in de directe omgeving geen weide- en akkervogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden aanwezig. In figuur 5-1 is de ligging van het plangebied weergegeven ten opzichte van de beschermde gebieden.

5.3 Conclusie

Het plangebied valt buiten de grenzen van NNN-gebied en buiten aangewezen gebieden voor vogels. Negatieve effecten door oppervlakte verlies en verstoring door de werkzaamheden zijn uitgesloten.

Figuur 5-1 Het plangebied (binnen rode cirkel) ligt buiten NNN (groen) en buiten akkervogelleefgebieden (geel gearceerd) en weidevogel leefgebieden (groen gearceerd).

6 Conclusies

6.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied waardoor directe aantasting, zoals oppervlakteverlies en versnippering van een Natura 2000-gebied niet aan de orde kan zijn. Tijdens de uitvoering kan sprake zijn van optische-, licht- en geluids-verstoring. Dergelijke verstoring reikt tot maximaal enkele honderden meters en zal gezien de afstand van minimaal 1,5 tot 2 km niet tot verstoring in Natura 2000-gebied leiden.

Omdat niet kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden leiden tot projectgebonden stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zijn berekeningen met het rekenmodel AERIUS uitgevoerd. Er is een depositie >0,00 mol N/ha/jr te verwachten, maar het gebied waar dit betrekking op heeft, de Marconi-Kwelder, is aangemerkt als stikstofvergunningsvrije zone.

Vervolgstappen of gevolgen omtrent stikstof zijn voor dit project niet van toepassing.

6.2 Soortenbescherming

Om te voorkomen dat de werkzaamheden effect hebben op algemene broedvogels dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van halverwege maart tot en met juli. Als niet voorkomen kan worden binnen het broedseizoen te werken dient voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied geïnspecteerd te worden door een deskundig ecoloog op de aanwezigheid van broedvogels. Als deze aanwezig zijn dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de jongen uitgevlogen zijn. Om broedgevallen te voorkomen kunnen voorafgaand aan het broedseizoen maatregelen getroffen worden.

Voor alle soorten geldt dat door de herinrichting geen essentieel leefgebied verloren gaat. Tijdens de werkzaamheden geldt voor alle soorten dat wanneer deze rustig worden gestart en in één richting wordt gewerkt dieren zich tijdens het werken niet binnen het plangebied zullen ophouden, dan wel het werkgebied gemakkelijk kunnen verlaten. Hiermee leiden de werkzaamheden niet tot overtreding van verbodsbepalingen en wordt het aanvragen van een vergunning voor een Flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk geacht.

6.3 Houtopstanden

Voor het kappen van de bomen binnen de bebouwingscontouren Houtkap dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Voor het kappen van de bomen buiten de bebouwde kom geldt een kapmelding- en herplantplicht een bij provincie Groningen.

6.4 Provinciaal natuurbeleid

De geplande werkzaamheden vinden plaats in buiten NNN-gebied. Negatieve effecten op NNN en overige beschermde gebieden zijn uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van provinciaal natuurbeleid zijn niet nodig.

Referenties

RVO, 2022. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten

[Indicatieve lijst jaarrond beschermde nesten \(rvo.nl\)](https://rvo.nl/indicatieve-lijst-jaarrond-beschermde-nesten)

Krijgsveld et. al., 2008, Verstoringsgevoeligheid van vogels,
Bureau Waardenburg bv.

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2019-2024. Ingezien van
<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>.

NDFF-verspreidingsatlas. Ingezien van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

NNN- natuurgebieden provincie Groningen. Ingezien vanaf: geoportaal
Groningen

Movares (2025), Stikstofberekening energie infrastructuur uitbreiding Farmsum

Christine Visser (2024) Juridische notitie rode hexagonen Marconi Delfzijl.
Analyse kwestie rode hexagonen. D241384/CVI/cvi

Koolstra Advies (2024) Ecologische beoordeling Marconi-kwelder Delfzijl.
Rapportnummer: 2024-259-06-v1.0

Websites

- RAVON www.ravon.nl.
- Telmee www.telmee.nl.
- Zoogdiervereniging www.zoogdiervereniging.nl.
- www.rijksoverheid.nl Ministerie van landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- www.natura2000.nl.
- www.habitus.nl.

Bijlage 1 – Toetsingskaders wetgeving en beleid

Omgevingswet: Natura 2000-gebieden

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Voor habitattypen en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau bevinden (kwalitatief en kwantitatief) kunnen behoudsdoelstellingen bestaan. Voor habitattypen en leefgebieden van soorten die nog niet het gewenste niveau hebben bereikt, kunnen uitbreidings- en/of verbeterdoelstellingen bestaan.

In het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel als mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, lid 1 Bal). Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen (verslechterende of significant verstorende gevolgen) op instandhoudingsdoelstellingen op grond van objectieve gegevens op voorhand uitgesloten kunnen worden (art. 11.6, lid 2 Bal). Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan verplicht de specifieke zorgplicht passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6, lid 2, onder d), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6, lid 2, onder f). Daarnaast dient de effectiviteit van de maatregelen gemonitord te worden. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd.

Vergunningplicht projecten

Een activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt aangeduid met een 'Natura 2000-activiteit'. Er wordt bij de regels voor Natura 2000-gebieden onderscheid gemaakt tussen een 'Natura 2000-activiteit' en andere activiteiten. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1, lid 1 Ow), tenzij er sprake is van een 'vergunningsvrij geval' (art. 11.16 t/m 11.21 Bal). Activiteiten die nodig zijn voor het beheer van Natura 2000-gebieden (om de doelstellingen te kunnen halen) of geen significante gevolgen hebben, vallen niet onder de regels voor een Natura 2000-activiteit.

Er dient getoetst te worden of een activiteit (al dan niet significante) negatieve gevolgen kan hebben. Wanneer na een eerste verkennende effectbeoordeling effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn:

- Een voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten van een plan of project op Natura 2000-gebieden. Uit de voortoets volgt ook welke vervolgstappen nodig zijn. Soms blijkt uit de voortoets dat er zeker geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn. Er zijn dan geen vervolgstappen nodig. Indien er sprake is van een Natura 2000-activiteit die niet vergunningsvrij is, en significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, volgt een Passende Beoordeling.
- Passende beoordeling: beoordeling of significante gevolgen van het plan of project zijn uit te sluiten rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. De regels waar een Passende Beoordeling aan moet voldoen staan in art. 16.53c Ow en art. 8.74b Bkl. Als significante gevolgen ondanks mitigatie niet uit te sluiten zijn, volgt een ADC-toets.
- ADC-toets: aangetoond dient te worden dat er geen Alternatieven zijn met minder grote effecten, er sprake is van een Dwingende reden van groot openbaar belang en in afdoende Compensatie is voorzien (projecten: art. 8.74b, lid 2 en 3 Bkl. Plannen: art. 10.24, lid 2 en 3 Bkl).

Mogelijke nadelige gevolgen als gevolg van de depositie van stikstof dienen bij Natura 2000-activiteiten getoetst te worden door middel van de Aeries Calculator (art. 4.15 Or).

Als uit de voortoets blijkt dat het niet gaat om een 'Natura 2000-activiteit' of als het een vergunningsvrij geval betreft, is er mogelijk nog wel sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied'. Ondanks dat er geen vergunningplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht van toepassing. Vastlegging van toetsing aan de specifieke zorgplicht wordt sterk aangeraden.

Mogelijkheid tot vaststelling plannen

De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alléén voor projecten. Een plan mag worden vastgesteld als uit een Passende Beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid Ow, de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten (art. 10.24 Bkl). Is er ondanks mitigatie nog steeds sprake van een significant gevolg, dan kan het plan alleen worden vastgesteld als de zogenaamde ADC-toets met succes is doorlopen (art. 10.24, lid 2 en 3 Bkl).

In het Bal zijn een aantal vergunningsvrije gevallen aangewezen waarvoor geen vergunningplicht geldt. Dit betreft onder meer:

- In een programma (bijvoorbeeld Natura 2000-beheerplan) aangewezen Natura 2000-activiteiten die voldoen aan art. 11.21 Bal, mits het programma voldoet aan de eisen zoals aangegeven in art. 11.18, lid 2 Bal.
- In een omgevingsverordening aangewezen Natura 2000-activiteiten die voldoen aan art. 11.19 en art. 11.21 Bal.
- In een ministeriele regeling aangewezen Natura 2000-activiteiten die voldoen aan art. 11.20 en 11.21 Bal.

Omgevingswet: soortenbescherming

Bescherming van soorten wordt in de Omgevingswet geregeld in hoofdstuk 5. Alle activiteiten met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild voorkomende dieren of planten zijn zogeheten flora- en fauna-activiteiten (bijlage bij art. 1.1 Omgevingswet). Voor alle flora- en fauna-activiteiten is een specifieke zorgplicht opgenomen (art. 11.27 Bal). Deze houdt in dat iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, nadelige gevolgen zo veel als mogelijk dient te voorkomen, beperken of ongedaan te maken (art. 11.27, 1e lid Bal).

Om te voldoen aan de specifieke zorgplicht dient eenieder onderzoek te doen naar het voorkomen van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn (art. 11.27, 2e lid Bal). Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl.
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl.
- Dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten.
- Nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal).

Indien er sprake is van schadelijke handelingen, leidt dit tot een vergunningsplichtig geval. De schadelijke handelingen komen voort uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en Internationale Verdragen en betreffen de volgende handelingen.

Schadelijke handelingen Vogelrichtlijn (art. 11.37 Bal):

- Het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in art. 1 Vrl.
- Het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels.
- Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels.
- Het opzettelijk storen van vogels.
- Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.
- Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Schadelijke handelingen Habitatrichtlijn (art. 11.46 Bal):

- Het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levend dieren Hrl bijlage IV, onder a, Bern bijlage II, Bonn bijlage I (ex. Vogels art. I Vrl).
- Het opzettelijk verstoren van dieren.
- Het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren.
- Het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren.
- Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b Hrl of bijlage I verdrag van Bern, in hun natuurlijk verspreidingsgebied.
- Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Schadelijke handelingen andere soorten (art. 11.54 Bal):

- Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A.
- Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren.
- Het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.
- Het verbod geldt niet voor bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.
- Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Voor *Vogelrichtlijn*- en *Habitatrichtlijn*soorten geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden, en dat exemplaren niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. In gebruik zijnde nesten van vogels zijn te allen tijde gedurende het broedseizoen beschermd.

Van een aantal vogelsoorten geniet de vaste rust- en verblijfplaats een aanvullende jaarronde bescherming. Er is een indicatieve landelijke lijst opgesteld, maar provincies hebben de mogelijkheid deze aan te passen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn ingedeeld in 5 categorieën, waarbij de nesten van soorten van categorie 1 t/m 4 in principe altijd jaarrond beschermd zijn, en nesten van soorten van categorie 5 enkel wanneer er een zwaarwegend ecologisch belang is om het nest wel jaarrond te beschermen. Zie onderstaande Tekstbox 1 voor een toelichting per categorie. Ook voor soorten van categorieën 1 t/m 4 kunnen zich uitzonderingssituaties voordoen waarbij een nest geen jaarronde beschermd behoeft. Dit wordt beoordeeld door een ecooloog. Soorten van categorie 1 t/m 4 zijn de volgende: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismuis, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. Van een aantal andere soorten zijn de nesten enkel beschermd indien er onvoldoende alternatieven zijn.

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van de Ow jaarrond:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Op soorten van de volgende categorie gelden de verbodsbepalingen van de Ow niet jaarrond:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Indien dit het geval is, is een omgevingscheck benodigd.

Onderzoeken naar het voorkomen van soorten uit de *Vogelrichtlijn*- en/of *Habitatrichtlijn* hebben een geldigheidsduur van drie jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Voor Andere soorten geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van deze soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verstoring van deze soorten is geen schadelijke handeling die leidt tot een vergunningsplichtig geval. Ten aanzien van de Andere soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid heeft om soorten binnen deze categorie onder voorwaarden vrij te stellen (zie tabel 1).

Tabel 1 Vrijgestelde soorten in ministerie N&S/LNV, RVO.

Zoogdieren		Amfibieën
Aardmuis	Konijn	Bastaardkikker
Bosmuis	Ree	Bruine kikker
Dwergmuis	Rosse Woelmuis	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Kleine watersalamander
Egel	Veldmuis	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	Vos	
Haas	Woelrat	
Huisspitsmuis		

Een aantal uitzonderingen op de vergunningplicht en de vergunningsvrije gevallen zijn benoemd. Er geldt geen vergunningplicht wanneer:

- Schadelijke handelingen uitgevoerd worden ten behoeve van instandhoudings- en passende maatregelen in het kader van het bereiken van Natura-2000 doelstellingen (zie art. 11.37, lid 2 onder b, art. 11.46, lid 2 onder b en art. 11.54 lid 2 onder c Bal).
- Flora- en fauna-activiteiten aangewezen zijn in een programma (bijvoorbeeld in een Natura 2000-beheerplan).
- Flora- en fauna-activiteiten zijn aangewezen in een omgevingsverordening (bijvoorbeeld door de provincie vrijgestelde soorten en handelingen).

- Flora- en fauna-activiteiten zijn aangewezen in een ministeriële regeling (bijvoorbeeld door de minister van LNV vrijgestelde soorten en handelingen).
- Flora- en fauna-activiteiten aantoonbaar worden uitgevoerd conform een per ministeriële regeling aangewezen gedragscode.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld of voor voorgenomen schadelijke handelingen geldt een vergunningplicht. Een omgevingsvergunning kan enkel worden verleend als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (artikel 8.74l Bkl).

- De activiteit nodig is vanwege bepaalde belangen.
- Geen andere bevredigende oplossing mogelijk is.
- De activiteit niet nadelig is voor de gunstige staat van instandhouding van populaties.
- Verder geldt in geval van populatiebeheer een aanvullende beoordelingsregel.

Voor vogels gelden zwaardere belangen dan voor soorten van Habitatrichtlijn of verdragen, en voor andere soorten. Voor andere soorten wordt ook vergunning verleend voor activiteiten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud en voor een zelf nader te specificeren 'Algemeen belang'.

Voor vogels gelden zwaardere belangen dan voor soorten van Habitatrichtlijn of verdragen, en voor andere soorten. Voor andere soorten wordt ook vergunning verleend voor activiteiten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en bestendig beheer of onderhoud en voor een zelf nader te specificeren 'Algemeen belang'.

Rode Lijst-soorten

De Rode Lijsten hebben geen juridische status. Rode Lijst-soorten vallen derhalve niet automatisch onder specifieke beschermingsregels.

Voor Rode Lijst-soorten van nationaal belang, zoals vermeld in Bijlage IX van het Bal, gelden wel specifieke beschermingsregels. Soms kan het verrichten van activiteiten nadelig zijn voor een Rode Lijst-soort. De activiteit is dan een flora- en fauna-activiteit waarvoor de specifieke zorgplicht geldt.

Omgevingswet: Houtopstanden

De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 1.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 are of meer of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap' (art. 11.111, lid 2 Bal). Het is verboden om zonder een melding een houtopstand te vellen. De velling moet ten minste 4 weken tot maximaal 1 jaar vooraf worden gemeld (art. 11.126 Bal). Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, geldt een herplantplicht. De opstand moet binnen 3 jaar op dezelfde grond op bosbouwkundige wijze worden herbeplant (art. 11.129 Bal). Als de herbeplanting binnen 3 jaar niet is aangeslagen, wordt deze vervangen.

De regels gelden niet voor:

- Houtopstanden kleiner dan 10 are.
- Bomenrijen bestaande uit 20 bomen of minder.
- Houtopstanden op erven of in tuinen.
- Bomen of struiken voor de teelt van vruchten of noten.
- Windschermen om boomgaarden.

- Kerstbomen niet ouder dan 20 jaar.
- Kweekgoed.
- Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs watergangen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- Dunningen.
- Beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaande uit minstens 10.000 stoven/ha/beplantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Voor het vellen van houtopstanden, het herbeplanten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, geldt een specifieke zorgplicht (art. 11.116 Bal). De specifieke zorgplicht voor vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in en bezit van hout, stelt dat als zo'n activiteit nadelige gevolgen heeft voor de oogmerken voor de regels voor deze activiteiten (art. 11.112 Bal), degene die deze verricht verplicht is om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken of achterwege te laten. Om aantoonbaar aan de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het raadzaam de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een rapportage vast te laten leggen.

Gedeputeerde Staten heeft de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften op te stellen over de melding- en herplantplicht (art. 11.119 Bal), om op die wijze af te wijken van de melding- of herplantplicht. Tevens zijn er een aantal uitzonderingen van de meld- en herplantplicht (art. 11.131 Bal) voor vellingen. Tevens geldt de meld- en herplantplicht niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout (art. 11.126, lid 2 en art. 11.129, lid 1 Bal).

Provinciaal natuurbeleid

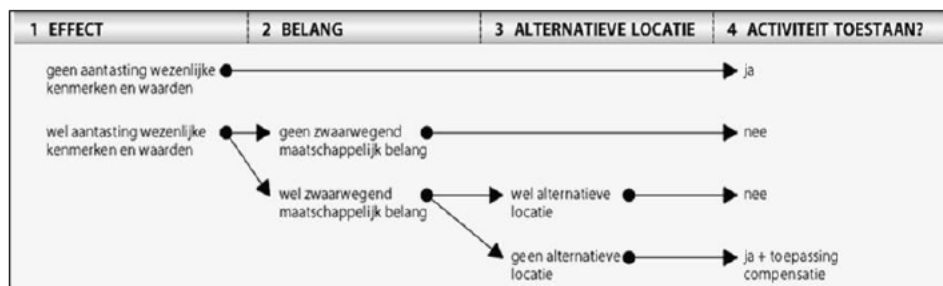
Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in 1990 door het Rijk geïntroduceerd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Naast tal van natuurgebieden omvat het NNN ook vrijwel alle Natura 2000-gebieden. Behoudens de rijkswateren, waar het Rijk bevoegd gezag is (onder andere Waddenzee, Noordzee, IJsselmeer), zijn de provincies bevoegd gezag inzake het NNN. Het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Provinciale structuurvisies en Provinciale verordeningen. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overige gebieden is vastgesteld in de Omgevingsverordening provincie Groningen 2024. Het betreft de artikelen 3.110 t/m 3.128

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het 'ja, mits, procedure'. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden.

De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN-uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren.

Een 'nee, tenzij-toets' behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van de plangebieden.

Overige gebieden

Binnen provincie Groningen zijn naast NNN gebieden ook gebieden aangewezen als:

- Open akkerland, leefgebied akkervogels;
- Open grasland, leefgebied weidevogels;
- Ganzenfoerageergebieden.